

Pääkaupunkiseudun ateistit ry:n kompromissiehdotus ministerin juhlallisesta valasta ja vakuutuksesta

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtioneuvostosta annetun lain muuttamisesta (HE 84/2018 vp). Toimitimme sähköpostitse varsinaisen, omaaloitteisen lausuntomme 6.9.2018.

Eduskunnan perustuslakivaliokunnalle

Kompromissiehdotuksemme. Ehdotamme *lisättäväksi* valtioneuvostosta annettuun lakiin (175/2003) uusi 4 a ja 4 b § seuraavasti:

4 a § Ministerin juhlallinen vala ja vakuutus

Ryhtyessään tehtäväänsä valtioneuvoston jäsenen on vannottava ministerin juhlallinen vala tai annettava ministerin juhlallinen vakuutus valtioneuvoston yleisistunnossa.

4 b § Ministerin juhlallisen valan ja vakuutuksen kaava

Ministerin juhlallinen vala vannotaan seuraavan kaavan mukaan: (HE.)

Ministerin juhlallinen vakuutus annetaan seuraavan kaavan mukaan: ”Minä N.N. vakuutan, että minä ministerinä noudatan perustuslakia ja muita lakeja sekä toimin oikeudenmukaisesti isänmaan ja yhteiskunnan jäsenten parhaaksi turvaten tehtävässäni ihmisarvon loukkaamattomuuden sekä yksilön vapauden ja oikeudet.”

Perustelut. 4 a §. Kuten jo lausunnossamme (s. 7) perustelimme, sääntely ”Ryhtyessään tehtäväänsä” riittäisi. Valtioneuvoston jäsenen tehtävä alkaa nimittämisestä ja päättyy nimittämistä seuraavaan valtioneuvoston tai kyseisen ministerin eroon (ellei ministerin kuolemaan).

Lausuntomme mukaan uuden uskonnollisen valan luomisesta tulisi luopua jo niistä samoista syistä, joiden tähden luovuttiin todistajan ja tuomarin valoista yksinomaisten vakuutusten hyväksi. Hallituksen esitys tuo lisäsyitä.

Hallituksen esityksen luonnoksesta yhdistyksemme lausui 4.4.2018, että kyseessä on epätoivoinen viimeinen yritys pelastaa uskonnolliset valat. Tämä näkemyksemme on vain vahvistunut. Hallituksen esityksessä koettu tarve antaa pitkälliset perustelut uudelle valalle toisin kuin koskaan aiemmin sekä valan kaava, jota lausunnossamme tarkemmin arvioimme, osoittavat, miten omituinen ja vanhentunut ajatus ehdotus uudesta valasta on. Uskonnollisen tekstin tuottaminen valan loppuloitsuineen tai -kirouksineen ei voi enää olla lainsäätämisen alaa, ei valtion eikä kirkon kannalta. Valan käytännön toteuttaminen vanhan mallin mukaisesti saattaisi nykyään myös vaatia oman tarkan sääntelynsä, mihin valtioneuvoston kanslia muutoin suuressa valmisteluvaivannäössään ei vain ole osannut kohdistaa huomiota.

Yhdistyksemme huomautukset HE:n luonnoksesta johtivat seuraavaan lisäykseen HE:ssä: ”Valtioneuvoston yleisistunnon käytännön järjestelyillä voidaan myös toteuttaa todellinen ja aito valinnan vapaus sen suhteen, osallistuuko ministeri ja mihin kohtaan juhlallista seremoniaa.” Ministerikään ei ole velvollinen osallistumaan omantuntonsa vastaisesti uskonnon harjoittamiseen edes toisen ministerin valan vannomisen seuraamisen muodossa. Lisäksi ministerin vakuutuksen kaava oli HE-luonnoksessa ja on HE:ssä muodostettu tarpeettomasti ja syrjivästi valan omituisen kaavan mukaelmana, ja tämä syrjintä on HE:ssä pahempaa kuin oli luonnoksessa; siksikin ministeri saattaisi haluta olla seuraamatta ongelman alkusyytä, valan kaavan lausumista. Uusi valtioneuvoston jäsen saattaisi myöskin olla jo esteettisistä syistä vakuutusta antamatta valan vannomisesta puhumattakaan. Kuitenkin kaikki sellainen omantunnon vaatima käyttäytyminen olisi ja HE:ssä sellaiseen nimenomainen varautuminen on vastoin HE:n puhetta tilaisuuden juhlallisuudesta. Vain yhteinen tilaisuus voi oikeasti olla juhlallinen ja arvokas, eikä uskonnollista ainesta sisältävä tilaisuus voi oikeasti olla yhteinen.

Näillä perusteilla ministerin vala pitäisi jättää säätämättä. Mutta ellei valiokunta sille kannalle päätyisi, osan yllä kuvatuista ongelmista se voisi mietinnössään ehdottaa korjattavaksi puuttamalla vakuutuksen kaavaan. Ministerin vakuutuksen kaava pitäisi nimittäin joka tapauksessa laatia kelvolliseksi itsenäiseltä pohjalta, sitomatta sitä (mahdolliseen) ministerin valan kaavaan, ja vähintäänkin tämän tulisi valiokunnan hyväksyä. Silloin olisi myöskin myöhemmin helpompi luopua ministerin valasta yksinomaisen ministerin vakuutuksen hyväksi. Tämä on kompromissiehdotuksemme valiokunnalle, ja yhdistyksellämme on myöskin tarjota valmis ehdotus vakuutuksen kaavaksi.

4 b §. Kompromissiehdotuksemme mukaan ministerin juhlallisen vakuutuksen kaava pykälän 2 momentissa pitäisi muotoilla valan kaavasta riippumattomasti. Tällöin olisi syytä noudattaa tasavallan presidentin ja eduskunnan puhemiehen sekä varapuhemiesten juhlallisten vakuutusten kaavojen ajatusta mihinkään vetoamattomuudesta. Ministerin juhlallisen vakuutuksen kaava hallituksen esityksessä ja vielä paremmin hallituksen esityksen luonnoksessa antaisivat työlle oivan pohjan. Yhdistyksemme lausunnossa (sivuilla 6–8) tämä työ on tehty yksityiskohtaisesti perustellen, ja siellä johdettu kaava on otettu 4 b §:ään yllä.

ALLEKIRJOITUS KYNÄTTÄ

matematiikan dosentti Jouni Luukkainen

puheenjohtaja, Pääkaupunkiseudun ateistit ry

Wallininkuja 2 C 53, 00530 HELSINKI

045 2129 763; jouni.luukkainen@helsinki.fi; www.ateistit.fi